

Program osnovna šola

GLASBENA VZGOJA

Učni načrt

- 1. razred: 70 ur
- 2. razred: 70 ur
- 3. razred: 70 ur
- 4. razred: 52,5 ur
- 5. razred: 52,5 ur
- 6. razred: 35 ur
- 7. razred: 35 ur
- 8. razred: 35 ur
- 9. razred: 32 ur
- SKUPAJ: 452 ur

Osnovna šola z italijanskim učnim jezikom

- 1. razred: 52,5 ur
- 2. razred: 52,5 ur
- 3. razred: 70 ur
- 4. razred: 52,5 ur
- 5. razred: 52,5 ur
- 6. razred: 35 ur
- 7. razred: 35 ur
- 8. razred: 35 ur
- 9. razred: 32 ur
- SKUPAJ: 417 ur

Program osnovna šola
GLASBENA VZGOJA
Učni načrt

Predmetna komisija:

Ada Holcar, Zavod RS za šolstvo

dr. **Bogdana Borota**, Univerza na Primorskem, Pedagoška fakulteta, Koper

dr. **Inge Breznik**, Zavod RS za šolstvo

Janja Jošt, Osnovna šola Orehek, Kranj

Mihaela Kerin, Zavod RS za šolstvo

Alenka Kovačič, Osnovna šola Vič

Jožko Lango, Osnovna šola Majde Vrhovnik, Ljubljana

Tadeja Mraz Novak, Osnovna šola Kašelj

dr. **Barbara Sicherl Kafol**, Univerza v Ljubljani, Pedagoška fakulteta

Strokovni recenzentki:

Jerneja Bombek, Osnovna šola Ljudski vrt, Ptuj

dr. **Albinca Pesek**, Univerza v Mariboru, Pedagoška fakulteta

Izdala: Ministrstvo RS za šolstvo in šport, Zavod RS za šolstvo

Za ministrstvo: dr. **Igor Lukšič**

Za zavod: mag. **Gregor Mohorčič**

Uredila: **Alenka Štrukelj**

Jezikovni pregled: **Nataša Purkat**, Lektor'ca

Ljubljana, 2011

CIP - Kataložni zapis o publikaciji
Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana

37.091.214:78(0.034.2)

UČNI načrt. Program osnovna šola. Glasbena vzgoja [Elektronski vir] /
predmetna komisija Ada Holcar ... [et al.]. - El. knjiga. -
Ljubljana : Ministrstvo za šolstvo in šport : Zavod RS za šolstvo, 2011

Način dostopa (URL):

http://www.mss.gov.si/fileadmin/mss.gov.si/pageuploads/podrocje/os/devetletka/predmeti_obvezni/Glasbena_vzgoja_obvezni.pdf

ISBN 978-961-234-960-8 (Zavod RS za šolstvo)

1. Holcar, Ada
255941632

Posodobljeni učni načrt za predmet glasbena vzgoja v osnovni šoli je pripravila Predmetna komisija za posodabljanje učnega načrta za glasbeno vzgojo. Pri posodabljanju je izhajala iz učnega načrta za predmet glasbena vzgoja v osnovni šoli, določenega na 25. seji Strokovnega sveta RS za splošno izobraževanje leta 1999. Posodobljeni učni načrt je Strokovni svet RS za splošno izobraževanje določil na 114. seji leta 2008 in se z vsebinskimi in redakcijskimi popravki tega učnega načrta seznanil na 140. seji 17. februarja 2011.

KAZALO

1	OPREDELITEV PREDMETA	4
2	SPLOŠNI CILJI	5
3	OPERATIVNI CILJI IN VSEBINE	6
3.1	Prvo vzgojno-izobraževalno obdobje	6
3.2	Drugo vzgojno-izobraževalno obdobje	8
3.3	Tretje vzgojno-izobraževalno obdobje	10
4	STANDARDI ZNANJA	12
4.1	Prvo vzgojno izobraževalno obdobje	12
4.2	Drugo vzgojno-izobraževalno obdobje	13
4.3	Tretje vzgojno izobraževalno obdobje	14
5	DIDAKTIČNA PRIPOROČILA	15
5.1	Uresničevanje ciljev glasbene vzgoje	15
5.2	Individualizacija in diferenciacija	26
5.3	Medpredmetne povezave	26
5.4	Preverjanje in ocenjevanje znanja	30
5.5	Informacijska tehnologija	31
5.6	Domače naloge	33

1 OPREDELITEV PREDMETA

Glasba se pojavi v vsaki kulturi, zato jo označujemo kot kulturni fenomen. Je človekova potreba v vseh časih. Izraža njegovo željo po oblikovanem zvočnem okolju, zvočni komunikaciji in ustvarjalnosti. Ker so njene vrednote nenadomestljiv dokaz kulturne samobitnosti, pomaga učencem razumeti sebe v odnosu do drugih ter spleta vezi med domom, šolo in svetom.

Glasba je oblika komunikacije, ki vpliva na občutja, misli in delovanje, zato učenci potrebujejo glasbene izkušnje izvajanja, ustvarjanja in poslušanja. Stik z njenimi vrednotami je temelj za razumevanje glasbenih pojavov in pojmov. Sodobna glasbena vzgoja izhaja iz glasbe kot umetnosti in glasbenopedagoške znanosti. Umetnost jo opredeljuje kot glasbeno produkcijo (ustvarjalnost), reprodukcijo (poustvarjalnost) in recepcijo (ustvarjalno sprejemanje).

Procesi glasbenega učenja in poučevanja spodbujajo razvoj glasbenega doživljanja in mišljenja ter vplivajo na razvoj glasbenih sposobnosti, spretnosti in znanj. Temeljne metode glasbenega poučevanja in učenja se uresničujejo z dejavnostmi izvajanja, ustvarjanja in poslušanja glasbe. To omogoča sprejemanje različnih oblik glasbe ter njeno presojanje in vrednotenje.

Interdisciplinarne povezave glasbe z drugimi področji omogočajo široko razgledanost na različnih umetniških in znanstvenih področjih. Učencem odpira širino kulturnih potreb, jih osvešča za umetniške vrednote in ekologijo zvočnega okolja ter jim razvija kritičnost in estetsko občutljivost.

Glasbena vzgoja ponuja učencu temeljne izkušnje za aktivno in selektivno poslušanje glasbe v medijih in na prireditvah. Z interakcijo izvajanja in ustvarjanja spodbuja sodelovanje v pevskih zborih, drugih glasbenih skupinah in dejavnostih ter motivira za vseživljenjsko izobraževanje.

Glasba v šoli dopolnjuje kulturno in socialno življenje ter sooblikuje zdravo zvočno okolje. Glasbeni pouk vnaša s svojo odprtostjo in zvočnim jezikom v šolsko delo sproščeno komunikacijo in spodbuja povezovanje različnih predmetnih področij. Spodbuja samodisciplino, ustvarjalnost, estetsko občutljivost, umetniško izražanje ter sodelovanje v ožjem in širšem družbenem okolju.

2 SPLOŠNI CILJI

Splošni cilji so:

- spodbujanje doživljanja in izražanja glasbe z glasbenimi dejavnostmi (poslušanje, izvajanje, ustvarjanje) ter drugih izraznih sredstev in medijev,
- vzbujanje radovednosti ter razvijanje interesa in aktivnega odnosa do glasbe,
- sodelovanje v različnih oblikah glasbenega udejstvovanja,
- oblikovanje pozitivnega odnosa do nacionalne in svetovne glasbene dediščine,
- razvijanje občutljivosti in strpnosti do različnih glasbenih kultur ter tistih, ki to glasbo tudi izvajajo,
- poznavanje glasbene literature, ustvarjalcev in poustvarjalcev ter zakonitosti glasbenega jezika,
- razvijanje kritične presoje in vrednotenja glasbe,
- spodbujanje estetskega razvoja z dejavnostmi glasbenega izvajanja, poslušanja in ustvarjanja,
- vzgajanje za ustvarjanje in ohranjanje zdravega zvočnega okolja ter preprečevanja zvočne onesnaženosti,
- razvijanje glasbenih sposobnosti in spretnosti z aktivnimi oblikami in metodami dela,
- razvijanje sporazumevanja in komuniciranja v glasbenem jeziku,
- gibalno-rajalno, plesno, likovno in besedno izražanje glasbenih doživetij in predstav,
- povezovanje glasbe z drugimi umetnostmi in z različnimi predmetnimi področji,
- usmerjanje v ustvarjalno uporabo glasbenega znanja v šolskem in zunajšolskem udejstvovanju,
- ozaveščanje pomena glasbenega delovanja in razvoja z vidika trajnostnega razvoja,
- razvijanje smiselne in kritične uporabe sodobne tehnologije,
- spoznavanje učinka in uporabnost glasbenih dejavnosti kot sprostitvenih tehnik za telo in duha (glasbena terapija),
- razvijanje čustvene inteligence kot temeljnega pogoja za učenje ter čustveno-socialno zrelost otrok.

3 OPERATIVNI CILJI IN VSEBINE

Učni načrt navaja obvezne in izbirne operativne cilje in vsebine. Operativni cilji in vsebine so navedeni v treh področjih glasbenih dejavnosti izvajanja, ustvarjanja in poslušanja in se med seboj prepletajo.

Obvezni cilji in vsebine, potrebni za splošno izobrazbo ob končanju osnovne šole, so namenjeni vsem učencem. Zapisani so pokončno. *Izbirni cilji in vsebine opredeljujejo dodatna ali poglobljena znanja, ki jih učitelj obravnava po svoji presoji glede na zmožnosti in interese učencev. Zapisani so poševno.*

Področja glasbenih dejavnosti so: izvajanje, ustvarjanje in poslušanje.

3.1 Prvo vzgojno-izobraževalno obdobje

IZVAJANJE		
1. razred	2. razred	3. razred
<p>V skupini in samostojno sproščeno in doživeto pojejo otroške, ljudske in umetne pesmi. Pojejo pesmi iz preteklosti in sedanjosti ter širijo pevski repertoar. Pri petju posnemajo interpretacijo odraslega. Doživeto pojejo, upoštevajo glasno, tiho in počasnejše, hitrejše izvajanje. Ob petju doživljajo, spoznavajo in poglobljajo prvine estetskega oblikovanja pesmi. Urijo se v pevskem dihanju in jasni izreki. Oblikujejo pevski glas, poglobljajo zanesljivost petja in izreke. Širijo glasovni obseg, izboljšujejo tehniko petja in intonacijo. Prepoznavajo, razumejo in uporabljajo glasbene pojme: pevec, solist, pesem, pevski zbor, zborovodja. Ritmično izrekajo otroška besedila, izštevanke in uganke. Poglobljajo natančno ritmično izreko besedil. Izbrana besedila ritmizirajo. Prepoznavajo pesem po njenem ritmu ali melodiji. Z glasom in glasbili izvajajo preproste ritmične in melodične vzorce ter poglobljajo glasbeni spomin. Spremljajo petje in izreko z lastnimi, otroškimi, ljudskimi, improviziranimi in Orffovimi glasbili. Urijo spretnost igranja (drža glasbil, usklajevanje gibov) na glasbila. Raziskujejo zvočnost glasbil ter ugotavljajo in opisujejo razlike. Raziskujejo zvočne možnosti lastnega glasu in telesa ter načine igranja na zvočila in glasbila. Izvajajo instrumentalne spremljave in razvijajo občutljivost za kombinacije zvočnih barv, sozvočja in ritma. Ob petju, ritmični izreki in/ali poslušanju glasbe se gibajo. Plešejo ljudske plesne. Poglobljajo občutek za dvo- in tridobni metrum. Zaznavajo odnose med dobo in prvo poddelitvijo. Seznanjajo se s slikovnim zapisom glasbe in ga uporabljajo. Poglobljajo orientacijo v slikovnem zapisu (tonske višine in trajanja). Zaznavajo odnose med poudarjeno/nepoudarjeno dobo in prvo poddelitvijo. Razvijajo zvočno senzibilnost.</p>		

Sodelujejo pri ustvarjanju in izvedbi glasbene pravljice.
 Spoznavajo in uporabljajo glasbene pojme: glasbila, zvok, ton, višji/nižji, glasni/tihi, krajši/daljši toni, naraščajoče/pojemajoče, tišina/pavza, znak za ponavljanje ter z njimi izražajo zvočne zamisli.
Poznajo in obišejo glasbene ustanove v bližnji okolici.

USTVARJANJE

1. razred	2. razred	3. razred
<p>Raziskujejo zvočne barve in z njimi izražajo zvočne zamisli. Raziskujejo zvočnost glasbil ter ugotavljajo in opisujejo razlike. Z zvoki posnemajo stvari, živali, jezike oz. dogajanja v svojem ožjem in širšem okolju ter v naravi. Poustvarjajo pesmi, besedila in instrumentalne spremljave. Ustvarjajo spremljave in zvočne slike. Oblikujejo lastne glasbene zamisli: dopolnjujejo ritmične in melodične vzorce ter glasbena vprašanja in odgovore, melodije na dano besedilo in obratno. Izmišljajo si slikovne znake, glasbene simbole, jih razvrščajo in urejajo v glasbeni slikovni zapis zvočnih dogodkov (npr. za oblikovne dele, za posamezne elemente zvoka: barvo, jakost, trajanje in višino). Ustvarjalno izražajo glasbena in zunajglasbena doživetja ter predstave v likovni, besedni in gibalni komunikaciji. Z gibanjem izražajo zvočna doživetja ter glasbene predstave o tonskih trajanjih in višinah, jakosti in barvi tona ter oblikovnih delih. Uvajajo se v vrednotenje ustvarjalnih dosežkov in glasbenih doživetij ter predstav z različnimi komunikacijskimi sredstvi in mediji.</p>		

POSLUŠANJE

1. razred	2. razred	3. razred
<p>Poslušajo in razmišljajo o zvokih v naravi, drugih zvočnih pojavih in glasbenih primerih. Doživljajsko poslušajo glasbo za različne sestave s programsko in absolutno vsebino. Ob poslušanju vokalne in instrumentalne glasbe poglobljajo koncentracijo, zbranost in pozornost ter razvijajo slušno zaznavo in zvočno senzibilnost. Navajajo se na pozorno poslušanje. Ob poslušanju glasbene pravljice poglobljajo sposobnost doživljanja ob glasbi. Poslušajo glasbo ter izražajo svoja doživetja in zaznave glasbenih elementov gibalno-plesno, likovno ali besedno. Ob poslušanju prepoznajo, razlikujejo in urejajo zvočne barve glasov/instrumentov, lastnosti tonov, smer, hitrost in jakost gibanja melodije, naravo skladbe in izvajalce. Prepoznajo znane skladbe, refrene v pesmih ter oblikovne dele skladbe. <i>Prepoznajo enake in različne glasbene vzorce ter jih sestavljajo v smiselne enote.</i> Prepoznajo pesem v vokalni in/ali instrumentalni izvedbi glede na njen ritem in/ali melodijo. Navajajo se na uporabo sodobne tehnologije. Prepoznajo in uporabljajo poimenovanja za glasbila, glasbene sestave in oblike: trstenke, lončeni bas, harmonika, klavir, violina, violončelo, kitara, harfa, kljunasta flavta, trobenta, fagot, boben, pihalni orkester, koračnica, balet, ljudski ples, kolo. Prepoznajo in uporabljajo glasbene pojme: skladba, skladatelj, poudarjena in nepoudarjena doba, pevski zbor, zborovodja, pesem, kitica, inštrument, orkester, dirigent, ljudska in umetna pesem, pesmarica, glasbeni spored, glasbena pravljica, glasbena prireditel, koncert.</p>		

3.2 Drugo vzgojno-izobraževalno obdobje

IZVAJANJE		
4. razred	5. razred	6. razred
<p>Pojejo ter poglobljajo zanesljivost petja eno- in dvoglasnih ljudskih ter umetnih pesmi s poudarkom na domači (in manj na tuji) ljudski glasbeni zakladnici.</p> <p>Razvijajo nadzor glasu, stopnjujejo in izboljšujejo tehniko pevskega dihanja, izgovor in izreko. Izboljšujejo zmožnost pevskega fraziranja z vključevanjem elementov interpretacije.</p> <p>Z ritmično izreko besedil izvajajo preproste in zahtevnejše ritme ter jih prevajajo v ritmične zloge. Predstavijo, izvedejo in vrednotijo lastne pevske dosežke.</p> <p>Z inštrumenti (lastnimi, improviziranimi, Orffovimi in ljudskimi) spremljajo petje in ritmično izreko besedil.</p> <p>Spoznajajo in se urijo v različnih načinih igranja na glasbila.</p> <p>Z glasbili spremljajo potek skladbe ali njenega posameznega dela ob poslušanju posnetka. Igrajo skladbe v pentatoniki.</p> <p><i>Igrajo samostojne instrumentalne skladbe.</i></p> <p><i>Instrumentalno izvajajo slovenske ljudske plesne.</i></p> <p>Ob različnih glasbenih vsebinah z gibanjem in plesom izražajo (zunaj)glasbena doživetja ter analitične zaznave o osnovnih glasbenih elementih ter poglobljajo predstave o njih.</p> <p>Izvajajo rajalne igre, plesne ter slovenske ljudske plesne in plesne drugih kultur ter narodov. Izbirajo glasbo za različne priložnosti.</p> <p>Uporabljajo notni zapis in razvijajo osnovno orientacijo v notnem zapisu.</p> <p>Vzpostavljajo povezavo med pisno in zvočno podobo glasbe.</p>		
USTVARJANJE		
4. razred	5. razred	6. razred
<p>Pevsko in/ali z ritmično izreko dopolnjujejo in ustvarjajo glasbene vsebine ter oblike.</p> <p>Pevsko ustvarjajo v različnih tonskih vrstah.</p> <p>Z ritmično izreko ustvarjajo eno-, dvo- in večglasne vsebine ter oblike.</p> <p>Ustvarjajo enake, podobne, različne oblikovne dele.</p> <p>Z inštrumenti dopolnjujejo in ustvarjajo različne glasbene vsebine in glasbene oblike (pesemska oblika, kanon, rondo, tema, variacija).</p> <p><i>Z inštrumenti ustvarjajo v različnih tonskih vrstah.</i></p> <p>Gibalno-plesno, likovno in besedno izražajo glasbena in zunajglasbena doživetja ter predstave. Predstavijo, izvedejo in vrednotijo lastne dosežke.</p> <p>Izkazujejo osebno angažiranost za glasbo ter glasbeno izražanje.</p>		
POSLUŠANJE		
4. razred	5. razred	6. razred
<p>Poslušajo vokalno, instrumentalno in vokalno-instrumentalno glasbo in ob tem:</p> <ul style="list-style-type: none"> • poglobljajo doživetja in jih izražajo glasbeno, likovno, besedno in gibalno; • poglobljajo zaznavo izvajalskih sredstev (pevske glasove, inštrumente, zasedbe); • poglobljajo zaznavo izraznih prvin (ritem, melodija, oblika, tempo, dinamika, zvočna barva) in oblikovnih značilnosti, 		

- poglobljajo koncentracijo, zbranost in pozornost.

Ob poslušanju in izvajanju vzporednih dejavnosti (gibno-plesno, instrumentalno, pevsko izvajanje, spremljanje glasbenih zapisov idr.) poglobljajo doživljanje in glasbene predstave. Ob vnovičnem poslušanju spremljajo potek skladbe ali posameznega dela z lastnimi, ljudskimi ali Orffovimi inštrumenti.

Ob zbranem poslušanju poglobljajo predstave o tonskih trajanjih, višinah, metričnih enotah (taktovski način) in tonalitetah (dur, mol).

Slušno prepoznavajo glasbila po zvočni barvi in jih razvrščajo v instrumentalne skupine.

Doživljajsko-analitično poslušajo eno- in dvoglasno ljudsko ter umetno glasbo ter prepoznavajo zvočnost instrumentalnih zasedb, instrumentalnih skupin, zvrsti in žanrov (umetniška, klasična, resna glasba, programska in absolutna glasba, zabavna, popularna in plesna glasba, filmska glasba).

Z digitalno tehnologijo izbirajo in poslušajo glasbo ter urejajo zvočne zapise.

Razumejo in uporabljajo glasbene pojme: ljudska in umetna glasba; pevski zbor: otroški, mladinski, ženski, moški, mešani; pevska skupina, oktet; himna; pevski glasovi: sopran, mezzosopran, alt, tenor, bariton, bas; ljudska glasbila (oprekelj, žvegla, stržek, pokalica, citira in bunkula, cimbale, tamburice); instrumentalne skupine: godala, pihala, trobila, tolkala, brenkala, inštrumenti s tipkami, elektronski inštrumenti; orkestrski sestavi; manjši sestavi: duo/duet, trio/tercet, kvartet, kvintet, sekstet, oktet, nonet, komorne zasedbe.

Razumejo in uporabljajo glasbene pojme, vezane na notno opismenjevanje: notno črtovje (črte, prostori, pomožne črte), violinski ključ, znak za ponavljanje, končaj; ritem, dobo, ritmične zloge, prvo, drugo poddelitev; težko in lahko dobo, takt, taktnico, predtakt; enostavni in sestavljeni taktovski načini; solmizacijo, tonsko abecedo, višaj, nižaj, razvezaj, celi in poltoni, durovo in molovo lestvico; oznake za interpretacijo izvajanja: dinamiko, tempo in agogiko.

Poznajo in obišejejo glasbene ustanove: glasbeno šolo, ljudske godce in društva, ki se ukvarjajo z ljudsko glasbo, glasbene prireditve, Slovensko filharmonijo ali Cankarjev dom ali SNG.

3.3 Tretje vzgojno-izobraževalno obdobje

IZVAJANJE		
7. razred	8. razred	9. razred
Izvajajo domačo in tujo ljudsko in umetno glasbo iz obdobja pradavnine, starega, in srednjega veka, renesanse in baroka.	Izvajajo domačo in tujo ljudsko in umetno glasbo iz obdobja 18. in 19. stoletja (klasicizem in romantika).	Izvajajo domačo in tujo ljudsko in umetno glasbo iz obdobja 20. in 21. stoletja.
<p>Pojejo eno, dvo- in večglasne ljudske in umetne pesmi različnih obdobj in okolij ter stopnjujejo sposobnost estetskega oblikovanja in vrednotenja.</p> <p>Poglabljajo pojme o glasbenih oblikah, zasedbah, žanrih in zvrsteh.</p> <p>Razvijajo in poglabljajo ritmični, melodični in harmonski posluh ter občutek za kombinacijo zvokov.</p> <p>Glasbene vsebine izvajajo po glasbenem zapisu.</p> <p>Izboljšujejo pevsko tehniko in stopnjujejo tehniko igranja na inštrumente.</p> <p>Pri izvajanju glasbe upoštevajo elemente interpretacije.</p> <p>Ob in v glasbi se gibajo in plešejo.</p> <p>Vrednotijo svoje delo in delo sošolcev.</p>		
USTVARJANJE		
7. razred	8. razred	9. razred
Ustvarjalno izražajo glasbena doživetja in predstave o izbrani glasbi iz pradavnine, starega in srednjega veka, renesanse in baroka v drugih umetnostnih zvrsteh.	Ustvarjalno izražajo glasbena doživetja in predstave o izbrani glasbi 18. in 19. stoletja v drugih umetnostnih zvrsteh.	Ustvarjalno izražajo glasbena doživetja in predstave o izbrani glasbi 20. in 21. stoletja v drugih umetnostnih zvrsteh.
<p>Ustvarjajo pevske in instrumentalne glasbene vsebine.</p> <p>Urijo se v uporabi elementov glasbene improvizacije.</p> <p>Poustvarjajo izbrana vokalna in instrumentalna glasbena dela.</p> <p>Ustvarjalno oblikujejo spremljave in ustvarjajo glasbene oblike ter druge glasbene vsebine z lastnimi, Orffovimi, ljudskimi in improviziranimi inštrumenti.</p> <p>Izkazujejo osebno angažiranost, zanimanje in motiviranost za glasbo ter glasbeno izražanje.</p>		
POSLUŠANJE		
7. razred	8. razred	9. razred
S poslušanjem prepoznavajo, primerjajo, ugotavljajo, vrednotijo temeljne značilnosti glasbe pradavnine, staro in srednjeveške glasbe, renesanse in baroka.	S poslušanjem prepoznavajo, primerjajo, ugotavljajo, vrednotijo temeljne značilnosti klasicizma in romantike.	S poslušanjem prepoznavajo, primerjajo, ugotavljajo, vrednotijo temeljne značilnosti glasbe 20. in 21. stoletja.
Razumejo in uporabljajo glasbene pojme: pradavnina, antika, stari vek, srednji vek, renesansa, barok; pentatonika, koral, večglasje, imitacija, maša, madrigal,	Razumejo in uporabljajo glasbene pojme: klasicizem, romantika; absolutna in programska glasba;	Razumejo in uporabljajo glasbene pojme: impresionizem – celotonska lestvica, disonanca, ekspresionizem – dvanajsttonska vrsta, serija,

preludij, fuga, suite, koncert, opera; trubadurji, mojstri pevci; paleolitska piščal, aulos, tibia, lira, fidel, portativ, lutnja, čembalo, baročni orkester; cerkvena in posvetna glasba; renesančni in baročni plesi.	sonata, godalni kvartet, koncert, simfonija, opera, deli opere (arija, recitativ, uvertura), glasbena drama, balet, opereta, scenska glasba; samospev, miniatura.	neoklasicizem, neobarok folklorizem, etnomuzikologija; nova glasba, avantgarda, tonalna glasba, atonalna glasba, zvočni grozdi; elektronska (elektroakustična) glasba, eksperimentalna glasba, improvizirana glasba; jazz, popularna, plesna, narodno-zabavna glasba.
--	---	--

Pozorno in doživljajsko analitično poslušajo skladbe iz slovenske in svetovne glasbene literature; ob poslušanju poglobljajo glasbena znanja in sposobnosti.

Raziskujejo, spoznavajo in vrednotijo dela najvidnejših skladateljev iz svetovne in nacionalne glasbene kulture.

Poglobljajo estetsko občutljivost in odnos do zvočnega okolja.

Poglobljajo razumevanje elementov glasbenega oblikovanja.

Uporabljajo glasbene vire, interaktivne medije in sodobno tehnologijo.

4 STANDARDI ZNANJA

Učenec¹ dosega kakovost in obseg standardov znanja skladno z uresničevanjem učnega načrta in s svojimi individualnimi sposobnostmi. S **poudarjenim tiskom** so označeni **minimalni standardi** znanja po posameznih vzgojno-izobraževalnih obdobjih in razredih v obdobju.

4.1 Prvo vzgojno-izobraževalno obdobje

1. razred	2. razred	3. razred
Učenec:		
<ul style="list-style-type: none">• poje repertoar ljudskih, umetnih, domačih ter tujih pesmi,• zna enakomerno izrekati ritmična besedila,• posnema ritmične in melodične vzorce,• igra na glasbila preproste spremljave ter krajše glasbene vzorce,• pri izvajanju upošteva elemente interpretacije,• ustvari preproste spremljave in melodične motive z lastnimi, otroškimi, ljudskimi, improviziranimi in Orffovimi glasbili,• ustvarjalno izraža glasbena doživetja in predstave v likovni, besedni in gibalni komunikaciji,• razvija občutljivost za glasbene oblikovne celote pri petju, igranju in poslušanju,• sledi slikovnemu zapisu glasbenih vsebin,• razvija glasbeno mišljenje in analitično zaznava odnose v lastnostih tona kot glasnejši – tišji, višji – nižji, daljši – krajši,• doživljajsko in zbrano posluša krajše glasbene vsebine,• v svoje petje uvaja elemente zdravega petja,• razvija občutljivost za zdravo zvočno okolje,• razume in uporablja glasbene pojme,• se vključuje v glasbene dejavnosti v šolskem in zunajšolskem okolju.		

¹ V tem učnem načrtu izraz *učenec* velja enakovredno za *učenca* in *učenko*. Enako izraz *učitelj* velja enakovredno za *učitelja* in *učiteljico*.

4.2 Drugo vzgojno-izobraževalno obdobje

4. razred	5. razred	6. razred
Učenec:		
<ul style="list-style-type: none">• poje enoglasne in dvoglasne ljudske ter umetne pesmi iz slovenske in tuje glasbene zakladnice,• analitično zaznava in poimenuje tonske višine,• uporablja solmizacijo in tonsko abecedo,• ritmično izreka in ritmizira besedila,• glasbena in zunajglasbena doživetja izraža z gibanjem in plesom,• igra instrumentalne spremljave in instrumentalne skladbe,• pozna obravnavane glasbene oblike,• razlikuje med ljudsko in umetno glasbo,• ustvari glasbeno obliko kanon in rondo,• pri petju in igranju na glasbila upošteva elemente interpretacije,• prepozna in poimenuje izbrani repertoar slovenskih in tujih glasbenih del,• razlikuje vokalno, instrumentalno ter vokalno-instrumentalno glasbo,• razlikuje pevske glasove in sestave ter instrumentalne skupine in posamezna glasbila v instrumentalnih skupinah,• se orientira v grafično-slikovnem in notnem zapisu,• razlikuje absolutno in programsko glasbo,• pozna glasbene ustanove in možnosti vključitve v glasbene dejavnosti v domačem, šolskem in širšem okolju,• vrednoti svoje delo in delo sošolcev,• pri delu izkaže osebno angažiranost.		

4.3 Tretje vzgojno-izobraževalno obdobje

7. razred	8. razred	9. razred
Učenec:		
<ul style="list-style-type: none"> • umesti glasbo pradavnine, starega in srednjega veka, renesanse in baroka v zgodovinski okvir. 	<ul style="list-style-type: none"> • umesti glasbo klasicizem in romantiko v zgodovinski okvir. 	<ul style="list-style-type: none"> • umesti stilna obdobja glasbe 20. stoletja v zgodovinski okvir.
Učenec glede na obravnavano obdobje v posameznem razredu:		
<ul style="list-style-type: none"> • v literaturi razišče vidnejše glasbene ustvarjalce in njihova pomembnejša glasbena dela glede na obravnavano obdobje in glasbeni žanr v posameznem razredu, • prepozna glasbene primere, • izvede, (po)ustvari pevsko in/ali instrumentalno vsebino skladno z individualnimi sposobnostmi ter spretnostmi, • pri izvajanju, poslušanju in ustvarjanju uporabi glasbeni zapis, • v petje in igranje na glasbila smiselno vključi elemente interpretacije in jih zna upoštevati, • vrednoti svoje delo in delo sošolcev, • pri delu izkaže osebno angažiranost, zanimanje in motiviranost za glasbo ter glasbeno izražanje, • z gibanjem in plesom izraža glasbene in zunajglasbene vsebine, • zna uporabljati glasbene vire, interaktivne medije in sodobno tehnologijo. 		

5 DIDAKTIČNA PRIPOROČILA

Namen didaktičnih priporočil je predstaviti nekatere paradigme sodobne didaktike glasbe, izpostaviti razvojno primerne pristope k učenju in poučevanju glasbe v posameznih vzgojno-izobraževalnih obdobjih, opredeliti učenčeve zmožnosti v povezavi z izbiro ustreznih metod, oblik in vsebin dela, konkretno nakazati možnosti za medpredmetno povezovanje in vključevanje sodobne tehnologije v pouk. Na začetku so omenjena splošna didaktična priporočila, nato pa sledi konkretizacija po vzgojno-izobraževalnih obdobjih.

5.1 Uresničevanje ciljev predmeta

Učenje in poučevanje glasbe je uspešno, če ga načrtujemo in izvajamo celostno, dejavno in ustvarjalno. Celosten pouk glasbe spodbuja in omogoča doseganje glasbenih ciljev na čustveno-socialnem, gibalnem in spoznavnem področju razvoja. Ker se ti cilji med seboj prepletajo in dopolnjujejo, jih lažje dosegamo v kompleksno zasnovani glasbeni dejavnosti. Ta vključuje dejavnosti izvajanja, poslušanja in ustvarjanja, ki so načrtovane iz skupnega glasbenega izhodišča. Primer: skupno izhodišče je lahko glasbeni ritem, ki ga v kompleksno zasnovani dejavnosti izvajamo, poslušamo in ustvarjamo. Poleg povezovanja in prepletanja ciljev in dejavnosti, dejavnostnih pristopih k učenju glasbe, (si) učenci z aktivno udeleženo:

- pridobivajo potrebne glasbene izkušnje, na podlagi katerih poglobljajo doživljanje in ohranjajo interes za glasbeno umetnost; interes in veselje za glasbo bomo uspešno spodbujali v povezavi z učenčevim radovednostjo do novosti in presenečenj, ki naj izhajajo iz glasbe same;
- usvajajo izvajalsko besedišče, na podlagi katerega vzpostavljajo in razvijajo glasbeno komunikacijo; usvajajo različne glasbene vzorce, ki jih sprva uporabljajo na intuitivni ravni, pozneje pa predvidevanja in spontanost nadgradijo z znanjem, kar vodi v globlje razumevanje in doživljanje;
- usvajajo temeljne zakonitosti glasbenega jezika (glasbena teorija) in glasbene sintakse (principi združevanja manjših enot v večje glasbene celote);
- širijo izkušnje in znanja ob glasbenih zapisih in drugih didaktičnih gradivih.

Vloga učitelja se kaže v strokovnem, avtonomnem in fleksibilnem načrtovanju, izvajanju in evalviranju vzgojno-izobraževalnega procesa, v katerem smiselno prepleta cilje ter glasbene dejavnosti, vsebine ter metode in oblike učenja in poučevanja. Učitelj avtonomno izbira glasbene vsebine. Pri tem upošteva zakonitosti in posebnosti procesnorazvojnega načrtovanja. Sestavni del načrtovanja so tudi

opazovanje, spremljanje, preverjanje in ocenjevanje učencev. Upošteva tudi naravo učenja glasbe, ki poteka skozi faze poslušanja, izvajanja, branja in pisanja. V obdobju razvoja temeljnih glasbenih zmožnosti (posluhov) in glasbenega opismenjevanja je pomembno raznovrstno in spodbudno glasbeno okolje, v katerem je glasbeno dejaven tudi učitelj.

PRVO VZGOJNO-IZOBRAŽEVALNO OBDOBJE

V prvem vzgojno-izobraževalnem obdobju je treba pozorno slediti individualnim glasbenim sposobnostim učencev ter ob enem načrtovati cilje skladno s pričakovanimi nadaljnjimi razvojnimi koraki. Učenci si razvijajo temeljne glasbene posluhe in glasbeni okus, ki jih usmerjajo v nadaljnje izbiranje, poslušanje, izvajanje in ustvarjanje glasbe.

Petje

Pevski program oblikujemo postopno, z namenom spodbujanja glasbenega razvoja, poglobljanja izkušenj in doživljanja, širjenja glasovnih zmožnosti ter ohranjanja interesa za glasbo. Pri tem upoštevamo umetniško vrednost in razvojno primernost. Izbiramo različne pesmi glede na glasbene prvine in vsebine (ritem, melodija, tonaliteta, tonski načini, interpretacija, glasbeno obliko idr.), besedne vsebine in razpoloženja (praznovanja, dogajanja v naravi, predmeti, običaji, doživetji idr.), načine izvedb (zbor, solist, petje z/brez spremljave idr.) in metod učenja. Temeljna metoda učenja je imitacija, ki se izvaja kot pripevanje ali kot zaporedno posnemanje glasbenih fraz.

Najprej pojemo enoglasne ljudske in umetne pesmi. Smiselno vključujemo pesmi drugih kultur. Poustvarjalno (doživeto) petje sprva temelji na posnemanju odraslega. Pozneje pozornost učencev usmerjamo na doživljanje besedne vsebine ter na ugotavljanje skladnosti med glasbeno in besedno vsebino. Učenci se ob tem navajajo na izražanje različnih razpoloženj ter samostojno poustvarjanje in vrednotenje izvedb. Prve izkušnje o večglasju učenci pridobivajo postopoma, ob spremljavah ali petju učitelja. Pri izvajanju naj bo učitelj pozoren na točno začetno intonacijo, pravilno izvedbo, estetsko oblikovanje (pevska izreka, fraziranje, pevski dih, tempo, dinamika, agogika) in nebesedno usmerjanje/dirigiranje izvedb (vzmah, odmah).

Ritmična izreka in ritmizacija besedil

Izbrana ritmična besedila (izštevanke, pregovori, uganke, ritmična zaporedja zlogov in imen idr.) naj bodo raznovrstna in zanimiva. Ritmično izreko uvajamo z igro odmeva, ob občutenju glasbenega utripa, ki ga lahko navzven izrazimo z gibanjem levo-desno, korakanjem, gibom roke ipd. Ko besedni ritem prevajamo v glasbeni ritem, izreko nadgradimo z igro na inštrumentih. Izvajanje ritma besedila (doba in prva poddelitev) in metruma je prav tako primeren način uvajanja učencev v izvajanje

ritmičnega dvoglasja. Pri tem uporabljamo ritmične in/ali melodične inštrumente z jasno izraženim zvokom (boba, paličice, ksilofon). Pri izvajanju smo pozorni na primerno hitrost izvajanja in enakomerno izvedbo. Izkušnje poglobljamo z ritmizacijo besedil in ustvarjalnostjo, ki se kaže v sestavljanju novih in zanimivih ritmičnih in zvočnih kombinacij.

Igranje na glasbila

Posebno pozornost je treba nameniti seznanjanju z novimi glasbili. Novo glasbilo uvedemo z zvokom. Na izbrano glasbilo zaigra učitelj ali pa igranje poslušamo na zvočnem posnetku. Učence naj pritegneta doživeto muziciranje in nova zvočna barva, ki ju spoznavajo in prepoznavajo zlasti v različnih instrumentalnih skladbah. Nova zvočna izkušnja intenzivira motiviranost in radovednost učencev za izvajanje ter raziskovanje zvočnih možnosti in načinov igranja. Te izkušnje učencu pomagajo vzpostaviti odnos do glasbil, ki naj postopoma preraste v ustvarjalni dialog, glasbeno komunikacijo med učencem in glasbilom. Preproste tehnike igranja usvajamo najprej z lastnimi glasbili (npr. urimo ploskanje z rokami, kasneje uvedemo činele; udarjamo z rokami po kolenih, kasneje uvedemo ksilofon/bobne), izvajanje nato urimo individualno ali skupinsko na izbranih glasbilih. Z glasbili spremljamo petje in ritmično izreko ter ustvarjamo krajše glasbene celote. V poustvarjalno igro (spremljavo) uvedemo bordun, ostinato, izvajanje besednega ritma in metruma. Postopoma uvajamo dvo- in večglasno instrumentalno izvajanje, pri tem namenimo pozornost razvijanju občutljivosti za skladja zvočnih barv in sozvočij.

Glasbene didaktične igre

Glasbene didaktične igre, igre odmeva in glasbene uganke so oblike glasbenih dejavnosti, ki omogočajo spoznavanje elementov glasbe, spodbujajo razvoj temeljnega ritmičnega, melodičnega in harmonskega posluha, razvijajo izvajalske spretnosti, širijo in poglobljajo glasbeni spomin ter spodbujajo uporabo glasbenega izrazja. Glede na izkušnje učencev učitelj v didaktičnih igrah uravnava razmerje med vsebino, navodili in pravili.

Ustvarjanje

Ustvarjalnost je naravna in nujna sestavina umetnosti ter glasbenega razvoja. Učitelj jo spodbuja in ohranja kot dejavnost in kot temeljno metodo učenja glasbe. Procesi in oblike ustvarjalnosti vključujejo poustvarjanje glasbenih vsebin, glasbeno produkcijo (izmišljanje in dopolnjevanje glasbenih vsebin) ter ustvarjalno izražanje glasbenih doživetij in predstav. To se v prvem vzgojno-izobraževalnem obdobju najpogosteje udejanja z ustvarjanjem novih glasbenih vsebin, gibno-plesnim ustvarjanjem, rajanjem in plesom ter likovnim in besednim izražanjem. Pri tem učence navajamo tudi na uporabo glasbenega izrazja. Ustvarjalnost učencev spodbujamo tudi na področju raziskovanja in oblikovanja glasbenih zapisov.

Poslušanje

Cilji poslušanja glasbe so usmerjeni v razvoj pozornega poslušalca, ki izbira glasbo za različne priložnosti. Na splošno je poslušanje sestavni del vseh glasbenih dejavnosti. Posebno pozornost namenjamo poslušanju kot glasbeni dejavnosti, v okviru katere razvijamo sposobnosti zbranega poslušanja. Zbrano poslušanje učencev se ob primerni motivaciji kaže v poglobljanju doživljanja, v zaznavanju izraznih prvin (ritem, melodija, barva, hitrost, glasnost), izvajalskih sredstev (glas, inštrumenti) ter oblik in vsebin (uspavanka, koračnica, pesem idr.). Prve izkušnje s tovrstnim poslušanjem naj dobi učenec ob živi izvedbi učitelja ali drugega glasbenika.

Poslušanje zvočnih posnetkov naj poteka v primernem okolju. Učitelj naj skrbno načrtuje vse faze poslušanja: začetno motivacijo, večkratno poslušanje z ustrezno zbranimi slušnimi nalogami in povratno informacijo, ki je v prvem vzgojno-izobraževalnem obdobju pogosto vezana na izražanje doživetji. Osrednja metoda je doživljajsko poslušanje, ki jo občasno dopolnjujemo z doživljajsko-analitičnim. Repertoar zvočnih primerov učitelj širi postopno, tako da izbira primere različnih zvrsti, žanrov, glasbenih sestavov in vsebin.

Glasbeni jezik

V glasbi učenci odkrivajo glasbeni jezik. Na podlagi slušnih in vidnih izkušenj spoznajo, da se glasbeni jezik razlikuje od drugih jezikov. Prve oblike razumevanja glasbenega jezika se kažejo v prepoznavanju različnih razpoloženj in sporočilnosti, kot je vesela, žalostna, hitra, počasna glasba. Ob izvajanju, poglobljanju izkušenj in osnovni orientaciji v slikovnem zapisu glasbenih vsebin prepoznavajo odnose, kot so npr. višji – nižji, daljši – krajši ton/zvok, ter odnose med glasbenimi deli in glasbeno celoto. Pomembno je, da so prvine glasbenega jezika ustrezno strokovno poimenovane. Glasbeno izrazje uvajamo postopoma, glede na učenčeve zmožnosti prepoznavanja, uporabljanja in razumevanja.

Predlagani tematski sklopi

Navedeni tematski sklopi so učitelju v pomoč pri načrtovanju učnega procesa in so le predlagani.

1. razred	2. razred	3. razred
Prisluhnimo glasbi in zapešimo	Obiščimo glasbeno šolo	Pojemo, igramo in poslušamo
Spremenimo se v glasbila	Zapešimo počasi in zaspimo	Ljudske pesmi
Napovejmo vreme	Zapešimo vedno hitreje	Moja prva pesmarica
Pojdimo v hribe in prisluhnimo odmevu	Zaigramo tiho in glasno	Oblikujmo glasbeno spremljavo
Pogovarjajmo se v živalskih	Učimo se nove pesmi	Zapeljimo se naokrog
	Pevski glasovi kot inštrumenti	Narišimo kratke in dolge tone

jezikih	Znamo peti hitreje, počasneje,	Sestavimo zimsko pravljico
Razlikujmo ure	glasneje, tišje, vedno glasneje in	Glasbeni kotiček z našo zvočno
Naši pevski glasovi	pojemačoče	zbirko
Obiščemo glasbeno šolo	Smo zbor z zborovodjem	Raziskujemo in ustvarjamo
Pripravimo koncert	Zakorakajmo ob glasbi	Glasbo merimo
Pesmi za rajanje	Prisluhnimo ptičjim spominom	Glasba vsebuje tišino
Ustvarjamo	Prisluhnimo ljudskim glasbilom	Spremljajmo gibanje glasbe
Izmišljamo si glasbo za pesmi,	Igre naših babic	Voščimo si dobro jutro
zvočila in glasbila,	Zvočne uganke	Zaželim si lahko noč
zvočne uganke in zgodbe	Ustvarjamo glasbo	Ustvarjamo glasbene zamisli
Glasba pripoveduje	Ustvarimo zvočne zgodbe	Ustvarimo zvočno sliko
Glasba za različna razpoloženja	Uglasbimo pesem	Naredimo glasbeno voščilnico
Glasbene uganke	Ustvarimo spremljave	Najljubše skladbe
Narišimo zimsko pravljico	Zapojmo ljudske pesmi	Glasbena pravljica
Uglasbimo čestitko	Zaplešimo francosko polko	Pravljica v baletu
Uglasbimo pravljico	Zaplešimo indijanski ples	
Obiščimo živali v gozdu	Odpotujmo na afriški jug	
Naredimo ropotulje in	Prepoznavamo pevske glasove,	
zaigramo z njimi	inštrumente, orkester	
Poiščimo živali v glasbi	Odkrivamo barve ljudskih	
Koliko je ura?	inštrumentov	

DRUGO VZGOJNO-IZOBRAŽEVALNO OBDOBJE

Glasbene zmožnosti, ki so jih učenci razvili v prvem vzgojno-izobraževalnem obdobju, omogočajo, da učitelj izbira zahtevnejše glasbene vsebine ter zahtevnejše vsebine iz področij glasbene literature, zakonitosti glasbenega jezika in informacij o glasbenem življenju v ožjem in širšem okolju.

V drugem vzgojno-izobraževalnem obdobju namenjamo pozornost:

- kontinuiranemu razvoju glasbenih sposobnosti,
- glasbenemu opismenjevanju od slikovnega k notnemu zapisu,
- urjenju izvajalskih spretnosti,
- razvoju harmonskega posluha,
- občutljivosti za skladnost sozvočij,
- poglobljanju doživljanja,

- analitičnemu zaznavanju.

Pouk glasbe se izvaja celostno, dejavno in ustvarjalno s prepletanjem glasbenih dejavnosti ter sodobnih metod in oblik učenja in poučevanja. V ospredju je učenčeva aktivnost, ki podpira njegov kontinuirani glasbeni razvoj. Posebno pozornost je treba nameniti glasbenemu opismenjevanju. Učenci bodo uspešni, če bodo dejavnosti potekale v glasbeno spodbudnem okolju. Pri načrtovanju je treba upoštevati potek učenja glasbe, ki si sledi v naslednjem zaporedju: poslušanje, izvajanje, branje in pisanje.

Petje

Pevski repertoar se postopoma širi od enoglasnih k dvoglasnim ljudskim in umetnim pesmim. S petjem v tercah (sektah) učenec spoznava in ohranja značilnost ljudskega večglasnega petja. Učitelj naj spodbuja učence k izvajalski zanesljivosti (točna intonacija, ritmična in melodična doslednost), doživetemu petju in interpretaciji (pevska izreka, fraziranje, pevski dihi, tempo, dinamika, agogika) ter pomnjenju glasbenih in besednih vsebin (memoriranje vseh kitic pesmi). Metode učenja pesmi so metoda dela s slikovnim zapisom glasbe, metoda dela z notnim zapisom, kombinirana metoda in metoda imitacije.

Ritmična izreka

Z ritmičnim izrekanjem se pogloblja občutek za mero, ritem in enakomerno izvajanje. Ritmizacija besedil omogoča ustvarjalno in dejavno usvajanje manj pogostih ritmičnih trajanj, ki jih lahko prepoznamo tudi v notnih zapisih. Ritmizacija besedil je primeren način začetnega uvajanja v ritmično dvo- in večglasje.

Igranje na glasbila

Igramo na lastna, improvizirana in ljudska glasbila ter na Orffove in klasične inštrumente. Z njimi spremljamo govor in petje ter izvajamo samostojne instrumentalne skladbe. Pri instrumentalnem večglasju se pozornost namenja skladnosti zvočne barve. Tehniko igranja na različne inštrumente urimo individualno in skupinsko.

Poslušanje

Program poslušanja vsebuje ljudske in umetne skladbe različnih vsebin, oblik, žanrov, zvrsti in zasedb iz domače in tuje literature. Pri izbiri zvočnih posnetkov se upošteva učenčeva sposobnost vživljanja v glasbene vsebine, umetniška vrednost glasbe in izvedb ter obseg, kakovost in različnost posnetkov. Poslušanje poteka v okviru koncertov in prireditev ter v primernem šolskem okolju (učilnici), ki omogoča zbrano poslušanje. Učitelj naj skrbno načrtuje vse faze poslušanja: začetno motivacijo,

večkratno poslušanje z ustrezno zbranimi slušnimi nalogami in povratno informacijo. V aktivnostih po poslušanju spodbujamo izražanje doživetij, pogovor o glasbenih predstavah ter vrednotenje glasbe in izvedb.

Ustvarjanje

Ustvarjalnost kot dejavnost uresničujemo v treh temeljnih oblikah: poustvarjanje glasbenih vsebin, glasbena produkcija (dopolnjevanje in oblikovanje glasbenih vsebin) ter izražanje doživetij ob glasbi in drugih umetnostnih zvrsteh (likovno, besedno, gibno idr.). Ustvarjalni dosežki učencev se kažejo v:

- dopolnjevanju glasbenih fraz (glasbeno vprašanje in odgovor),
- oblikovanju spremljav (ostinati, bordun, osnovne harmonske zveze),
- krajših glasbenih vsebinah, ki so oblikovane na podlagi doživetij ali poznavanja temeljnih zakonitosti glasbenega oblikovanja (pesem, rondo, variacija).

Učitelj dosežke učencev vrednoti po kriterijih glasbenorazvojnih zmožnosti učencev. Ustvarjalni dosežki naj bodo spodbuda za pogovor, izmenjavo mnenj in vrednotenja glasbe.

Glasbeni jezik

Ozaveščanje in usvajanje glasbenega jezika naj poteka postopno in dejavnostno v procesih glasbenega izvajanja, ustvarjanja in poslušanja. Višja raven glasbenih sposobnosti in izkušenj omogoča orientacijo v notnem zapisu, prepoznavanje odnosov v tonskih trajanjih in višinah ter v odnosih med glasbenimi deli in celoto. Uporabo in razumevanje glasbenega jezika prepoznamo tudi v glasbenih dosežkih učencev. Skladno z izkušnjami širimo glasbeno izrazje pri poimenovanju tonov in pavz, tonskih trajanj, taktovskih načinov, tonalitet ter elementov glasbe in glasbenih oblik.

Učitelju je ponujena izbira metod relativne ali absolutne solmizacije ter poimenovanje s tonsko abecedo. Učencem naj bosta omogočena kontinuiteta in poglobljanje izbrane metode v vertikali pouka glasbene vzgoje vsaj na ravni šole.

Predlagani tematski sklopi

Navedeni tematski sklopi so učitelju v pomoč pri načrtovanju učnega procesa in so le predlagani.

4. razred	5. razred	6. razred
Pojemo doma in v šoli Zapisi tonskih višin in trajanj v ljudskih pesmih	Glasbo zapisujemo z notami Izvajamo slovensko ljudsko in umetno glasbo	Pojemo in igramo Vokalna glasba Inštrumenti in instrumentalna

Druženje ob glasbi	Glasba v notnih zapisih	glasba
Zapisovanje ritmičnih trajanj (krajših in daljših tonov, zapis tonov z notami)	Pojemo, igramo in poslušamo glasbo slovenskih pokrajin v predalpskem, alpskem, panonskem, kraškem in primorskem svetu	Slovenske ljudske in umetne pesmi
Zapisovanje tonskih višin (SO, MI, LA, RE, DO, FA)	Glasbeno popotovanje po Sloveniji (Dolenjska, s šuštarpolko na Notranjsko, Jurjevanje v Beli krajini, Primorska, Gorenjska, Koroška poskočnica, S kultri na Štajersko, S trzinko in točkom v Prekmurje)	Pesmi evropskih držav in drugih celin
Pojemo enoglasno in dvoglasno Šolski pevski zbor	Spoznavamo slovenske ustvarjalce in izvajalce glasbe	Pevski glasovi in sestavi
Odkrivamo glasbeno dediščino Ljudska pesem, glasbila in ples	Skladatelji ustvarjajo skladbe	Pesem kot sozvočje melodij
Glasba za praznike	Pevci in instrumentalisti izvajajo glasbo	Pesem ima vsebino in obliko
V glasbeni šoli	Glasbene ustanove	Pesem s spremljavo inštrumentov
Glasba na prireditvah	Pojemo, igramo in poslušamo glasbo drugih dežel	Glasbeno popotovanje po Evropi
Na koncertu	Glasbeniki iz bližnjih in daljnih dežel	Glasbeno popotovanje po svetu
Spoznavanje glasbenih oblik (pesemska oblika, kanon, rondo opera, baletna in filmska glasba)	Ustvarjamo glasbo	Spoznavamo inštrumente in jih poslušamo
Note nakazujejo višje in nižje, daljše in krajše tone	Uporabljamo sodobno tehnologijo	Zvočne barve inštrumentov
Pesmarice		Strunski inštrumenti
Umetno glasbo ustvarjajo skladatelji		Pihala
Glasba ima svoje oblike: pesem, kanon, rondo		Trobila
Poslušamo glasbo		Po belih in črnih tipkah
Poslušamo pevske skupine in zборе		Tolkala
Poslušamo skladbe za inštrumente		Elektronski inštrumenti
Glasba v življenju narave		Instrumentalne zasedbe, solisti, komorne skupine
Glasbena pravljica		Orkestri
Opera, baletna glasba, filmska glasba		Simfonija, koncert
Ustvarjamo glasbo		Glasba za ples in razvedrilo (menuet, angleški valček, trojka, opera in muzikal, popularna glasba)
Uporabljamo digitalno		Izbiramo glasbo
		Zabavna, popularna in plesna glasba
		Umetniška, klasična, resna glasba
		Programska in absolutna glasba

tehnologijo		Ustvarjamo glasbo Uporabljamo digitalno tehnologijo
-------------	--	---

TRETJE VZGOJNO-IZOBRAŽEVALNO OBDOBJE

Tudi izhodišča pouka v tretjem vzgojno-izobraževalnem obdobju temeljijo na celostnem, dejavnem in ustvarjalnem učenju in poučevanju. Zaradi nadaljnjega načrtovanja in doseganja predvidenih ciljev naj učitelj pozna vsebine učnih načrtov tudi za prvo in drugo vzgojno-izobraževalno obdobje. Operativni cilji, ki so procesnorazvojno naravnani, se uresničujejo s prepletanjem glasbenih dejavnosti ter sodobnih oblik in metod učenja.

V ospredju je spoznavanje glasbene literature, iz katere izpeljujemo temeljne informacije o značilnostih, zakonitostih in vlogi glasbe v zgodovinskem času in kulturnem prostoru. Iz teh osnov izpeljujemo razvoj slovenske in svetovne glasbe. Pristop zahteva glasbeno komunikacijo, ki preprečuje stereotipne besedne razlage glasbenega jezika in zgodovinskih dejstev. Ob podpori sodobne tehnologije poglobljamo izkušnje in znanja ter spodbujamo učence k samostojnemu učenju in kritični presoji.

Učitelj izbira vokalne, instrumentalne in vokalno-instrumentalne skladbe različnih obdobj, oblik, žanrov, zvrsti in zasedb. Petje in igranje lahko povezujemo z gibalno-plesnimi dejavnostmi. Pri izvedbah zahtevnejših vsebin sodelujejo učenci, ki izkazujejo višjo raven glasbenih sposobnosti, spretnosti in znanj ali obiskujejo glasbeno šolo oziroma druge oblike glasbenega izobraževanja. Enkratne poustvarjalne dosežke oblikujemo z neposredno izvedbo in ne ob že pripravljenih posnetih spremljavah. Pozorni smo na procese mutacije, ki mladostnike ovira pri pevskem izvajanju. Dečke, ki mutirajo, bolj usmerjamo v instrumentalno izvajanje ali v petje v nižjih glasovnih legah. Glasba je del mladostnikovega vsakdana. Zato je potrebno osveščanje mladih o zdravem zvočnem okolju ter primerni jakosti poslušane glasbe in negovanju sluha.

Petje

Pojemo eno- in večglasne ljudske in umetne pesmi iz domače in svetovne literature. Izbira pesemskega gradiva naj bo v skladu z učenčevimi glasovnimi in razvojnimi spremembami (mutacija), izkušnjami, zmožnostmi ter interesi. Pri izbiri upoštevamo umetniško vrednost in raznovrstnost, ki ponuja pestro paleto ritmičnih, melodičnih, harmonskih, stilnih in drugih glasbenih značilnosti. Predvsem z vidika motivacije pri poslušanju pevsko izvajamo tudi nekatere dele instrumentalnih skladb.

Nove pesmi se učimo z metodo imitacije, metodo dela z notnim zapisom in kombinirano metodo. Izkušnje s polifonim večglasjem pridobivamo s petjem kanonov, petjem v tercah (sekstah) ali triglasnim petjem. Z dodanim spodnjim, tretjim glasom poglobljamo izkušnje na področju homofonega večglasja. Upoštevamo tudi značilnosti večglasnega ljudskega petja. S primerno pevsko tehniko oblikujemo zdrav glas, ki podpira tudi kakovost govora.

Igranje na glasbila

Instrumentalno izvajanje vključuje eno-, dvo- in večglasne spremljave k petju, dopolnjevanje glasbenih vsebin in igranje samostojnih instrumentalnih skladb. Občasno posegamo tudi po priredbah znanih skladb, ki imajo predvsem vlogo motivacije v procesih poslušanja in ohranjanja aktivnega odnosa do glasbe.

Večglasne spremljave oblikujemo z ostanatnimi motivi, bordunom in preprostimi kadenčnimi zvezami. Spodbujamo skupinsko muziciranje in igranje v različnih zasedbah. Diferenciacija in individualizacija naj omogočata vključevanje učencev, ki obiskujejo glasbeno šolo ali druge dodatne oblike glasbenega izobraževanja.

K doseganju načrtovanih ciljev pripomore ustrezno oblikovan šolski instrumentarij, ki vključuje ritmična in melodična glasbila, ki zahtevajo različne ravni spretnosti igranja. Pozornost moramo nameniti tudi vzdrževanju in uglaševanju glasbil. Smiselno uporabljamo tudi elektronske inštrumente v sodobnih računalniških okoljih.

Poslušanje

Z aktivnim poslušanjem prispevamo k vzgoji poslušalca, ki bo znal izbirati glasbo za različne priložnosti in vrednotiti glasbene sporede in medijske programe. Tako osveščen poslušalec bo prispeval k prizadevanjem za ekologijo zvočnega prostora in bo ohranjal potrebo po glasbi kot vrednoti. To je še posebno pomembno v času, ko je glasba pogosto izrabljena kot slušna kulisa in sredstvo množične zabave.

Poslušanje v tretjem vzgojno-izobraževalnem obdobju je namenjeno spoznavanju glasbenih vsebin iz posameznih stilnih obdobj iz slovenske in drugih kultur. Pri tem sledimo postopkom aktivnega poslušanja, ki zahteva določeno raven zbranosti in pozornosti. V ta namen pred poslušanjem načrtujemo glasbene in druge spodbude, kot so npr. petje ali ritmična izvedba delov skladbe, predstavitev programskih izhodišč glasbe, predstavitev zgodovinskih okoliščin nastajanja glasbe, ustvarjanje glasbenih vsebin, izvajanje v različnih zasedbah. Med večkratnim poslušanjem skladbe

lahko učenci zapišejo potek v preprostih glasbenih zapisih, sledijo notnemu zapisu, nakazujejo potek z ustvarjalnim gibom. V povratni informaciji po poslušanju spodbujamo izražanje doživetij, mnenj ter vrednotenje glasbe in izvedb. Rezultati sistematičnega poslušanja se kažejo tudi v poglobljanju razumevanja in uporabe glasbenega jezika.

Pri poslušanju lahko izrabimo prednosti uporabe sodobne tehnologije, ki omogoča hiter in kakovosten prenos, hranjenje in posredovanje zvočnih in drugih informacij, ki pomagajo razumeti glasbo v zgodovinskem in kulturnem kontekstu. Smiselno vključujemo tudi avdio- in videoposnetke s spletne strani YouTube.

Ustvarjanje

Ustvarjanje ni samo aktivna oblika učenja, ki omogoča uporabo in prenos znanj v novih glasbenih situacijah, je tudi pomembna dejavnost glasbene vzgoje. Pri učencih spodbujamo naslednje oblike ustvarjalnosti:

- poustvarjalno izvajanje pevske in instrumentalne literature, ki temelji na doživljanju in estetskem oblikovanju ter na izkušnjah in znanjih učencev;
- ustvarjanje in dopolnjevanje glasbenih vsebin, ki se kaže v dosežkih, kot so npr. spremljave, različne glasbene vsebine in oblike ter druge načine improvizacije, katere rezultati so zvočni eksperimenti;
- ustvarjalno izražanje glasbe skozi druge umetnostne zvrsti (v ospredju je besedno izražanje, aktualno pa je tudi likovno in gibno-plesno).

Glasbeni jezik

Razumevanje in uporabo glasbenega jezika sistematično poglobljamo z glasbeno komunikacijo. Pri tem je pomembno, da učitelj namesto faktografije in besednega pristopa udejanja sodobne postopke glasbenega poučevanja in učenja, s katerimi spodbuja aktivno oblikovanje glasbenih predstav, zmožnosti sledenja glasbenim zapisom ter spoznavanja značilnosti in zakonitosti razvoja glasbene umetnosti. Izpostavljena je potreba po razvijanju estetske občutljivosti in vrednotenja glasbenih del ter oblikovanju odnosa do glasbene dediščine in sodobne glasbene ustvarjalnosti. Poglobljanje učenčevega vpogleda v razvoj svetovne in nacionalne glasbene kulture naj vključuje tudi medpredmetne povezave s področji (slovenščina, zgodovina, likovna vzgoja idr.), ki omogočajo poglobljeno razumevanje ključnih pojmov in znanj.

5.2 Individualizacija in diferenciacija

Učencem glede na zmožnosti in druge posebnosti prilagajamo pouk (notranja diferenciacija) glasbene vzgoje tako v fazah načrtovanja, organizacije in izvedbe kot pri preverjanju in ocenjevanju znanja. Pri tem smo še posebej pozorni na specifične skupine in posameznike; vzgojno-izobraževalno delo temelji na konceptih, smernicah in navodilih, sprejetih na Strokovnem svetu RS za splošno izobraževanje:

- Odkrivanje in delo z nadarjenimi učenci,²
- Učne težave v osnovni šoli: koncept dela,³
- Otroci s primanjkljaji na posameznih področjih učenja: navodila za prilagojeno izvajanje programa osnovne šole z dodatno strokovno pomočjo,⁴
- Smernice za izobraževanje otrok tujcev v vrtcih in šolah.⁵

5.3 Medpredmetne povezave

Interdisciplinarne teme:

- spoznavanje in uporabljanje sodobne tehnologije,
- skrb za zdravo počutje in primerno zvočno okolje.

PRVO VZGOJNO-IZOBRAŽEVALNO OBDOBJE

Medpredmetne povezave glasbene vzgoje **na ravni procesov in ciljev učenja** (sposobnosti, spretnosti in znanja):

- poimenovanje, prepoznavanje, primerjanje, ponazarjanje, razlikovanje, razvrščanje, urejanje, povezovanje, uporabljanje, analiziranje, sintetiziranje, konkretiziranje, vrednotenje, samostojno učenje, metakognicija (učenje učenja, samoevalvacija, samorefleksija idr.), problemsko in ustvarjalno mišljenje idr. (prevladujoče kognitivno področje razvoja);
- sprejemanje, opazovanje, sodelovanje, upoštevanje, udeleževanje, zagovarjanje, zavzemanje, primerjanje, opredeljevanje, usklajevanje, medosebno komuniciranje, pozorno poslušanje, sodelovalno učenje, samozaupanje, pozornost, vrednotenje, samostojno učenje, samoiniciativnost, samospoštovanje idr. (prevladujoče afektivno področje razvoja);

² Sprejeto na 25. seji Strokovnega sveta RS za splošno izobraževanje 11. 2. 1999.

³ Sprejeto na 106. seji Strokovnega sveta RS za splošno izobraževanje 11. 10. 2007.

⁴ Sprejeto na 57. seji Strokovnega sveta RS za splošno izobraževanje 17. 4. 2003.

⁵ Sprejete na 123. seji Strokovnega sveta RS za splošno izobraževanje 18. 6. 2009.

- zavedanje telesa, gibalna sproščenost, orientacija v prostoru, gibalne sposobnosti (koordinacija, ravnotežje, moč, gibljivost), gibalna komunikacija, ustvarjanje, izraznost, občutljivost in vrednotenje, groba in fina motorika, jasna izreka, širjenje besedišča, oblikovanje glasov in besed, koordinacija besed in kretenj, grafomotorične spretnosti, nebesedna komunikacija idr. (prevladujoče psihomotorično področje razvoja).

Medpredmetne povezave glasbene vzgoje **na ravni vsebin in pojmov:**

- slovenščina in tuji jeziki: intonacija govora, jasna, ritmična izreka, ritem, zvočnost pesmi, besedni zlogi in poudarki, onomatopeje, zvočno slikanje, mimika, umetnostna besedila, oblikovni deli, tiho – glasno, poudarjeno – nepoudarjeno, rima, ritem, verz, kitica, ljudski običaji, zgoraj – spodaj, levo – desno, spredaj – zadaj, blizu – daleč, višje – nižje, hitreje – počasneje, daljše – krajše, glasneje – tiše, tišina – zvok itd.;
- matematika: liki, črte, točke, celota, deli celote, vzorec, krajši – daljši, prej – potem, naravna števila, racionalna števila itd.;
- športna vzgoja: gibalne sposobnosti (koordinacija, hitrost, gibljivost, natančnost), vaje dihanja in sproščanja, ravnotežje, telesna drža, mimika, ritmično gibanje (korakanje, hoja, skoki idr.), ljudski plesi in običaji, vzorec, pantomima, ritem, čas, sluh, pika, črta itd.;
- spoznavanje okolja: kulturni prazniki, zvok, zvočila, zvoki okolja, ljudski plesi in običaji, celota in deli celote, sedanost – preteklost, različno – enako, hoja, tek, skok;
- likovna vzgoja: umetnik, barva, lik, črta, pika, celota, deli celote, oblika, ponavljanje, večji – manjši, različen – enak, enakomerno – neenakomerno, nizanje, ritem, prostor, trd, mehak, hrapav, gladek itd.

DRUGO VZGOJNO-IZOBRAŽEVALNO OBDOBJE

Medpredmetne povezave glasbene vzgoje **na ravni procesov in ciljev učenja** (sposobnosti, spretnosti in znanja):

- poimenovanje, prepoznavanje, primerjanje, ponazarjanje, razlikovanje, razvrščanje, urejanje, uporabljanje, povezovanje, analiziranje, sintetiziranje, konkretiziranje, vrednotenje, samostojno učenje, metakognicija (učenje učenja, samoevalvacija, samorefleksija idr.), problemsko in ustvarjalno mišljenje idr. (prevladujoče kognitivno področje razvoja);
- sprejemanje, opazovanje, sodelovanje, upoštevanje, udeleževanje, zagovarjanje, zavzemanje, primerjanje, opredeljevanje, usklajevanje, medosebno komuniciranje, pozorno poslušanje, sodelovalno učenje, samozaupanje, pozornost, vrednotenje, samostojno učenje, samoiniciativnost, samospoštovanje idr. (prevladujoče afektivno področje razvoja);

- zavedanje telesa, gibalna sproščenost, orientacija v prostoru, gibalne sposobnosti (koordinacija, ravnotežje, moč, gibljivost), gibalna komunikacija, ustvarjanje, izraznost, občutljivost in vrednotenje, groba in fina motorika, jasna izreka, širjenje besedišča, oblikovanje glasov in besed, koordinacija besed in kretenj, grafomotorične spretnosti, nebesedna komunikacija idr. (prevladujoče psihomotorično področje razvoja).

Medpredmetne povezave glasbene vzgoje **na ravni vsebin in pojmov**:

- slovenščina in tuji jeziki: jasna, ritmična izreka, ljudske in umetne pesmi, onomatopeja, zvočno slikanje, rima, ritem, hitro – počasi, verz, kitica, ločila, besedni zaklad, uvod, jedro, zaključek, narečje, beseda, glas, zlog, proza, pravljica, poezija, ljudske pesmi, nastopanje, interpretacija, improvizacija, nebesedno sporazumevanje, glasbena oprema, gledališka oziroma lutkovna predstava idr.;
- matematika: vzorec, nadaljevanje in oblikovanje vzorcev, zaporedje, črta, lik, naravna števila, celota, del, soda in liha števila, množica, enote za čas idr.;
- naravoslovje in tehnika: gibanje, orientacija, dihala, čutila idr.;
- naravoslovje: zvok, zvočila, valovanje, glasnost zvoka idr.;
- družba: družina, okolje, glasbene ustanove, prazniki, šege, navade, slovenske ljudske pesmi, kulturna dediščina, muzej, kulturni spomenik, sodobnost, preteklost, prihodnost, glasba sosednjih in daljnih dežel, strpnost idr.;
- geografija: vrtenje, širina, narava, oblika idr.;
- likovna vzgoja: črte, prostori, lestvica, ritem, nizek – visok, sorodne – različne barve, svetlo, temno, harmonija, disharmonija, prostor, kulturna dediščina, celota, deli celote, prostor, gledališče, oder, scena, ponavljanje, simetrija, nesimetrija idr.;
- športna vzgoja: takt, doba, ritem, tempo, dinamika, telesna drža, ljudski plesi slovenskih pokrajin, plesna glasba idr.;
- gospodinjstvo: okolje, dom, družina, čas, praznovanja, navade, reki idr.;
- tehnika in tehnologija: gibanje, vrste gibanja, okolje idr.

TRETJE VZGOJNO-IZOBRAŽEVALNO OBDOBJE

Medpredmetne povezave glasbene vzgoje **na ravni procesov in ciljev učenja** (sposobnosti, spretnosti in znanja):

- poimenovanje, prepoznavanje, primerjanje, ponazarjanje, razlikovanje, razvrščanje, urejanje, povezovanje, uporabljanje, analiziranje, sintetiziranje, konkretiziranje, vrednotenje, samostojno učenje, metakognicija (učenje učenja, samoevalvacija, samorefleksija idr.), problemsko in ustvarjalno mišljenje idr. (prevladujoče kognitivno področje razvoja);

- sprejemanje, opazovanje, sodelovanje, upoštevanje, udeleževanje, zagovarjanje, zavzemanje, primerjanje, opredeljevanje, usklajevanje, medosebno komuniciranje, pozorno poslušanje, sodelovalno učenje, samozaupanje, pozornost, vrednotenje, samostojno učenje, samoiniciativnost, samospoštovanje idr. (prevladujoče afektivno področje razvoja);
- zavedanje telesa, gibalna sproščenost, orientacija v prostoru, gibalne sposobnosti (koordinacija, ravnotežje, moč, gibljivost), gibalna komunikacija, ustvarjanje, izraznost, občutljivost in vrednotenje, groba in fina motorika, jasna izreka, širjenje besedišča, oblikovanje glasov in besed, koordinacija besed in kretenj, grafomotorične spretnosti, nebesedna komunikacija idr. (prevladujoče psihomotorično področje razvoja).

Medpredmetne povezave glasbene vzgoje **na ravni vsebin in pojmov:**

- slovenščina in tuji jeziki: umetnostna besedila, besedni zaklad, razločna izreka, naglas, intonacija, ritem pesmi, zvočno slikanje (onomatopeje), interpretativno branje, rima, verz, metafora, refren, slog, simbol, kitica, motiv, pesniške vrste, tema, oder, scena, zvočna oprema, kostumi, poezija, proza, dramatika, knjižni jezik idr.;
- matematika: vzorec, številski izrazi, zaporedje, liki, podobnost, množica, naravna števila idr.;
- naravoslovje: zvok, nihanje, frekvenca, oddajniki zvoka – zvočila, sprejemniki zvoka, ton, šum, hitrost zvoka, jakost zvoka;
- kemija: urejanje podatkov v razpredelnice, zdravo okolje;
- fizika: urejanje podatkov v razpredelnice, enakomerno in neenakomerno gibanje;
- biologija: okolje, gibanje, čutila, sluh, uho, bobnič, dihalna pot, dihanje, vdih, izdih, pljuča, pljučno dihanje, govor idr.;
- geografija: geografske lege, naravna in kulturna dediščina, kulturno sodelovanje, slovensko etnično ozemlje idr.;
- zgodovina: kulturna dediščina, šege, navade, zgodovinski čas in prostor, zgodovinski viri in dogodki, kulturni razvoj, kulturni spomeniki, zgodovinska obdobja, časovne enote (desetletje, stoletje, tisočletje), civilizacije, narodna zavest, ljudski godci, etnolog, ljudska kultura, arhiv idr.;
- likovna vzgoja: stilna obdobja, kulturni spomeniki, prostor, oblika, kontrast, enakost, barva, dinamika, zvok, gibanje, okrasek, motiv, ubranost (harmonija), neskladje (disharmonija), komplementarnost, kompozicija, interval, ravnovesje, del, celota, točka, črta, ritmično ponavljanje, nizek, visok, volumen idr.;
- športna vzgoja: ljudski in družabni plesi, pantomima, gibalno sproščanje, hoja, korakanje, skoki, vaje za pravilno držo, dihalne vaje, zdravo okolje idr.;
- državljanska vzgoja in etika: narodna pripadnost, nacionalna kultura in identiteta, medkulturnost, civilizacija, strpnost, odnosi, vrednote, medsebojna pomoč, množična kultura,

kulturno, potrošništvo, besedno in nebesedno sporazumevanje, komunikacija, materin jezik, medkulturno sporazumevanje, slog, stališče, mediji, medijski prostor, multimedialnost, kultura mladih, subkultura, simboli, univerzalna kultura, kulturni pluralizem, kulturna dediščina, prazniki, verstva idr.;

- tehnika in tehnologija: naprave za predvajanje, snemanje, zvok, glasbila, tehnologija idr.

5.4 Preverjanje in ocenjevanje znanja

Preverjanje in ocenjevanje sta sestavna dela učnega procesa. Svojo vlogo imata tako v poučevanju kakor učenju. Način preverjanja in ocenjevanja vpliva na to, kako se učenci učijo, kakšno znanje pridobijo in kakšen odnos do učenja ter znanja gradijo.

Preverjanje je kompleksno in sprotno, saj gre za spremljanje razvoja učenčevih glasbenih sposobnosti in spretnosti, opazovanje učenca pri glasbenem izvajanju, ustvarjanju in poslušanju. Učitelj na podlagi pravočasne in sprotne povratne informacije o otrokovem učnem napredovanju učencem omogoči usvajanje in poglobljanje znanja. Kakovostna povratna informacija učenca seznanja z doseženim, opozori na pomanjkljivosti, mu ponudi pot za odpravo teh pomanjkljivosti, ga spodbudi k spremljanju lastnega napredka in mu omogoči možnost samoregulacije kot podlage za nadaljnje učenje.

Objektivne kritike morajo biti smernice za nadaljnje delo. Krepiti morajo učenčevo emocionalno, moralno, motivacijsko, estetsko in intelektualno komponento. Učenci morajo dobiti možnost, da o svojem delu kritično razmišljajo in presojuje svoje dosežke. Predvsem pa morajo imeti možnost, da svoje znanje lahko pokažejo.

Ocenjevanje znanja predstavlja vrednotenje doseganja ciljev in standardov glasbenega izvajanja, ustvarjanja in poslušanja ter razumevanje in uporabo glasbenih pojmov. Glasbenega posluha se ne ocenjuje.

Na podlagi ciljev v učnem načrtu učitelj vnaprej izdelava in učencem predstavi jasne kriterije ocenjevanja znanja. Kriteriji zastopajo znanja, procese in veščine, za katere si prizadevamo pri pouku. Predstavljeni naj bodo po posameznih razredih v okviru letne priprave učitelja. Učitelj s kriteriji seznanja tako učence kot tudi starše.

Navajamo nekaj oblik in načinov preverjanja in ocenjevanja znanja, spretnosti in sposobnosti pri predmetu glasbena vzgoja:

- Ustno preverjanje in ocenjevanje (vprašanja in podvprašanja, s katerimi lahko preverjamo višje cilje – uporabo znanja, analizo, vrednotenje, ugotovljamo način razmišljanja, ga usmerjamo in dajemo individualizirano povratno informacijo).
- Ocenjevanje pisnih izdelkov (naloge kratkih odgovorov, zaprtega tipa, naloge povezovanja, naloge izbirnega tipa, naloge urejanja, širša odprta vprašanja ali vprašanja esejskega tipa, daljši sestavki idr.).
- Ocenjevanje dnevnikov in zapisov (poročila, samostojno sestavljenih pojmovnih mrež iz strokovnega besedila idr.).
- Reševanje praktičnih problemov (preizkus ob odprtih knjigah, iskanje informacij – delo z viri idr.).
- Ocenjevanje izvajanja (uporaba glasbenih spretnosti, sposobnosti in znanj pri izvajanju, petju in/ali igranju na inštrumente, in/ali gibnem in plesnem izražanju idr.).
- Ocenjevanje procesa ustvarjanja (kakovosti sodelovanja, inovativne uporabe – uporabe na nov način – glasbenih spretnosti, sposobnosti in znanj pri ustvarjanju, oblikovanju, dopolnjevanju glasbenih vsebin, pri zapisih ali spremljavah, poustvarjanju glasbenih del idr.)
- Ocenjevanje izdelkov (seminarske naloge, referati, posterji, rezultati projektnega dela, miselni vzorci, kakovosti predstavitve pred razredom idr.).

Pri preverjanju pa lahko uporabimo tudi naslednje načine in oblike:

- Preverjanje na podlagi portfolia - mape dosežkov (zbirka izbranih izdelkov in druge dokumentacije, ki nastaja daljši čas in iz katere je mogoče razbrati napredek in doseženo stopnjo v znanju in usposobljenosti učenca).
- Samoocenjevanje (zlasti raznih izdelkov) po dogovorjenih in obrazloženih kriterijih.
- Kolegialno ali vzajemno vrednotenje (izvajanja, izdelkov).
- Skupinsko vrednotenje rezultatov timskega dela oziroma sodelovalnega učenja.

5.5 Informacijska tehnologija

PRVO VZGOJNO-IZOBRAŽEVALNO OBDOBJE

Učitelj naj uvaja sodobno tehnologijo (radio, televizija, grafoskop, projektor, CD-, MP3- in DVD-predvajalnik, računalnik, interaktivna tabla idr.) v pouk glasbe premišljeno in postopno. Tehnologija naj ne zmanjšuje vloge učitelja in učencev pri glasbenih dejavnostih. Sodobna tehnologija omogoča večjo nazornost ter možnost prenosa, posredovanja in shranjevanja glasbenih vsebin. V učenje in poučevanje glasbe jo vključujemo kot učno sredstvo, ki daje raznovrstne glasbene informacije. Če načrtujemo samostojno učenje ob sodobni tehnologiji, je treba pozornost nameniti jasno

opredeljenim učnim ciljem, ki jih na začetku predstavimo učencem. Pri načrtovanju je treba upoštevati učenčeve glasbene izkušnje in izkušnje s sodobno tehnologijo ter njegovo motiviranost in pripravljenost za uporabo.

DRUGO VZGOJNO-IZOBRAŽEVALNO OBDOBJE

Večja izkušnost učencev širi možnosti uporabe sodobne tehnologije na področja procesov učenja ter poglobljanja glasbenih izkušenj in razumevanja elementarnih zakonitosti glasbenega jezika. Učinkovitost in ekonomičnost uporabe za učitelja in/ali učenca se kaže predvsem v prenosu, hranjenju in urejanju glasbenih vsebin in zvočnih zbirk, raziskovanju zvoka in zvočnega večglasja, v prenosu zvočnih predstav v glasbene zapise, iskanju informacij ter pri vzpostavljanju novih oblik socializacije in (glasbene) komunikacije med uporabniki sodobne tehnologije ter med uporabnikom in virom (glasbenih) informacij.

TRETJE VZGOJNO-IZOBRAŽEVALNO OBDOBJE

V tem starostnem obdobju ima večina učencev izkušnje s sodobno tehnologijo. Od učitelja pričakujejo, da sledi novostim, zato so tudi motivirani in pripravljeni za njeno uporabo pri pouku. Učenje v računalniškem in/ali informacijsko-komunikacijskem okolju zahteva premišljeno in postopno uvajanje. Izbiramo tista okolja, ki so primerna tako za začetnike kot za bolj izkušene uporabnike. Pri tem je treba jasno opredeliti cilje, ki jih želimo doseči ob podpori sodobne tehnologije. Te cilje predstavimo učencem z namenom usmerjanja pozornosti in strategij učenja v njihovo doseganje. Delo z računalnikom ne nadomešča potrebnih glasbenih aktivnosti, ampak širi možnosti poglobljanja izkušenj in glasbenih predstav ter omogoča izražanje tistih sposobnosti, ki jih učenec težko izrazi z lastnimi izvajalskimi spretnostmi. Tako lahko glasbene zapise oblikujemo z notatorskimi programi, ki omogočajo tudi takojšnjo prevedbo pisne podobe glasbe v zvočno in obratno.

Drugi vidiki uporabe sodobne tehnologije se kažejo tudi v spremljanju in izbiranju kakovostnih glasbenih sporedov ter spoznavanju umetniških dosežkov glasbenih ustvarjalcev in poustvarjalcev; prevajanju glasbenih zamisli v glasbene zapise; vzpostavljanju novih oblik socializacije in komunikacije ter v možnostih oblikovanja, predvajanja in shranjevanja lastnih glasbenih dosežkov in dosežkov drugih.

5.6 Domače naloge

Domače naloge naj bodo načrtovane tako, da jih lahko vsak učenec samostojno in uspešno opravi.

Usmerjene naj bodo:

- v utrjevanje znanja, ki ga je učenec usvojil v šoli,
- v vzpostavljanje povezav med domačim glasbenim okoljem ter glasbenim okoljem v šoli in širši družbi;
- k urjenju izvajalskih spretnosti in ustvarjanju v glasbi in ob njej;
- k samostojnemu iskanju informacij;
- k ohranjanju glasbene dediščine;
- k razvijanju odgovornosti do ekologije zvočnega prostora;
- k povezovanju znanj v različnih umetniških jezikih in širše.

Izogibamo se nalog, ki vzbujajo morebitne stresne situacije, povezane s pisanjem in branjem glasbe. Premišljeno dajemo tudi naloge, povezane z dostopnostjo do sodobne tehnologije, pri čemer je treba zagotoviti enake možnosti za vse učence.

Vsakemu učencu je treba omogočiti, da **optimalno razvije individualne glasbene zmožnosti**.

Prepoznati je treba potrebe učencev z namenom nudenja ustreznih učnih spodbud in široke izbirnosti na ravni glasbenega programa, glasbenih dejavnosti ter oblik in metod učenja.